

Petitie Nationaal Knooppunt Oral History

Geachte leden van de Commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Hierbij verzoeken wij u namens stads- en streekmusea, regionale- en plaatselijke archieven, wetenschappelijke instituten/universiteiten en maatschappelijke initiatieven om actieve politieke steun om de ontwikkeling van een Nationaal Knooppunt Oral History mogelijk te maken.

Noodzaak en nut

Oral history is van groot belang voor onze hedendaagse geschiedschrijving en ons cultureel erfgoed. Het draagt bij aan nieuwe perspectieven op de hedendaagse geschiedenis en aan identiteitsontwikkeling en zingeving in een snel veranderende tijd. In Nederland neemt de belangstelling voor oral history al jaren toe, maar een goede ondersteunende nationale infrastructuur ontbreekt. Materiaal wordt niet goed opgeslagen. Bestaande bronnen zijn moeilijk toegankelijk en kennis wordt fragmentarisch opgebouwd en weinig gedeeld. Musea, scholen, wetenschappers, erfgoedorganisaties en gewone burgers hebben dringend behoefte aan een ondersteunend centrum, dat collecties verbindt en toegankelijk maakt, zoals in onder meer de V.S., Canada, Engeland, Schotland en Singapore al decennia bestaan.

Grote behoefte

Bij oral history gaat het om het verzamelen van levensverhalen en van getuigenissen van mensen over bepaalde historische gebeurtenissen. De verhalen worden verzameld door middel van (open) interviews en door gebruik van andere mondelinge bronnen. Oral history vertelt de verhalen van groepen die weinig in de geschiedschrijving aan bod komen en draagt daarmee bij aan andere en nieuwe perspectieven op de hedendaagse geschiedenis. Ook is oral history belangrijk voor zingeving en identiteitsvorming. Het vertellen van een persoonlijk verhaal helpt om het eigen leven in perspectief te zien en om dit in een bredere (historische) context te kunnen plaatsen. Tenslotte is oral history van groot belang voor het onderwijs. In het huidige tijdperk van social media zijn persoonlijke verhalen een uitstekende manier om jongeren kennis over de geschiedenis bij te brengen en hun historisch bewustzijn te vergroten. Door zelf aan oral history te doen beseffen ze dat de geschiedenis van morgen vandaag gemaakt wordt.

Het Nationaal Knooppunt Oral History is een initiatief van stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie, i.s.m. met diverse partners. - Stichting BMP, Asterweg 19 C-7, 1031 HL Amsterdam.
www.stichtingbmp.nl 0629035922

Verweesd erfgoed

De afgelopen decennia zijn er in Nederland veel oral history onderzoeken uitgevoerd. Bijvoorbeeld naar de Watersnoodramp, de geschiedenis van het verzet in Friesland, de levensverhalen van mijnwerkers, de behandeling van zogenaamde afstandsmoeders, de geschiedenis van de textielindustrie in Brabant en de levensverhalen van vluchtelingen. Verspreid over het land ligt in verschillende archieven, depots en schoenendozen, meer dan 50.000 uur audiovisueel materiaal. Veel van dit materiaal is niet ontsloten en kan dus niet worden hergebruikt voor nieuw onderzoek. Er is sprake van een grote hoeveelheid verweesd erfgoed en er komt elke dag nieuw materiaal bij dat nauwelijks gestandaardiseerd is en daardoor niet hergebruikt kan worden. In andere landen bestaan er al decennia lang goed toegeruste oral history centra. Deze centra ondersteunen wetenschappers, erfgoedinstellingen en particulieren bij het bedrijven van oral history, brengen bestaande collecties in beeld en zorgen voor eenheid in de digitale standaards en privacy garanties bij het bewaren van het materiaal. In Nederland bestaat zo iets niet. De urgentie om het Knooppunt te ontwikkelen zit hem niet alleen in de grote versnippering van het materiaal en de dreigende teloorgang daarvan door veroudering van tapes, cassettebandjes en bepaalde digitale dragers. Het gaat ook om de uitdaging om de hedendaagse geschiedenis op een meer multidisciplinaire en multimediale manier, samen met betrokken gemeenschappen, aan een gemengd publiek te vertellen.

Voorgeschiedenis

Stichting BMP heeft in 2017 een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar een Nationaal Oral History Centrum. Uit dit onderzoek blijkt dat de behoefte aan een ondersteunend centrum groot is. Dat geldt voor wetenschappers, particulieren, musea en archieven. Zij pleiten voor de ontwikkeling van een Nationaal Knooppunt Oral History met een goed functionerende portal, dat op termijn aangehaakt kan worden bij een bestaand instituut. ¹

Doelstelling

Samengevat heeft het Knooppunt Oral History (werktitel Spreekende Geschiedenis) tot doel om oral history in Nederland te bevorderen door:

1. Samenwerking tussen archieven, musea, universiteiten en maatschappelijke initiatieven te stimuleren, op gebieden als digitale standaards, nieuwe oral history projecten en presentatie van oral history materiaal.
2. Een portal te ontwikkelen waarmee bestaande en nieuwe collecties van persoonlijke verhalen en getuigenissen van inwoners van verschillende regio's en van verschillende groepen in Nederland zichtbaar, toegankelijk en doorzoekbaar worden voor professionals en particulieren.
3. Voorbeelden van geslaagde (museale) presentaties van oral history materiaal in beeld te brengen en, waar nodig, actief mee te denken over nieuwe presentatievormen.
4. In samenwerking met verschillende partners, technische en inhoudelijke cursussen voor professionals en vrijwilligers aan te bieden.

¹ Verslag van het haalbaarheidsonderzoek naar een Nederlands Oral History Centrum. Stichting BMP/Museum Twentse Welle (thans Museumfabriek), Amsterdam, 2017

5. De oral history methode en historische verhalen geschikt te maken voor gebruik in het onderwijs op verschillende niveaus.

Ontwikkelplan voor vier jaar

Het initiatief tot het Knooppunt wordt gesteund door vooraanstaande instituten, musea, universiteiten en maatschappelijke organisaties en belangrijke personen op het terrein van oral history. Opzet is dat het Knooppunt in vier jaar tijd als project ontwikkeld wordt en daarna wordt het aangehaakt bij een nader te bepalen landelijk instituut. In die vier jaar bekijkt een Stuurgroep van partners en onafhankelijke deskundigen welk instituut hiervoor het meest geschikt is. Ook wordt gewerkt aan een gemengd verdienmodel, onder meer door het tegen betaling aanbieden van cursussen op het gebied van interviewen en het bewaren van materiaal. Daarnaast leveren de partners een financiële bijdrage. Hierdoor zal het uiteindelijke Knooppunt slechts gedeeltelijk afhankelijk zijn van subsidies.

Verzoek om politieke steun

Het Knooppunt bevindt zich op het snijvlak van verschillende disciplines en beleidsvelden. Tijdens gesprekken met het departement van OCW merken wij dat er ook daar enthousiasme is, maar dat het lastig is om de bestaande schotten te doorbreken. Wij zoeken daarom zo breed mogelijke politieke steun om de ontwikkeling van het Knooppunt Spreekende geschiedenis op korte termijn mogelijk te maken. Wij hopen dat u als commissieleden dit belangrijke initiatief steunt en actief bij wilt dragen aan realisering hiervan.

De meeste ondertekenaars zijn gericht uitgenodigd. Een aantal heeft de petitie doorgestuurd naar collega's.

ONDERTEKENAARS

Mr. Mieke Zaanen
Algemeen directeur KNAW

Prof.dr. Selma Leydesdorff
Emeritus hoogleraar Oral history and culture UvA

Mr. Domenica Ghidei Biidu
Human rights lawyer and
independent strategic advisor on Equity,
Inclusiveness and Diversity

Arnoud Odding
Directeur-bestuurder Rijksmuseum Twenthe &
De Museumfabriek

Bart Rutten
Artistiek directeur Centraal Museum

Onno Bakker
Directeur Zeeuws Maritiem muZeeum &
Cultuurwerf

Dr. Arjan van Hessen
Onderzoeker Taal- en spraaktechnologie
Universiteit Twente /
Director User Involvement CLARIAH

Jantje Steenhuis
Directeur Stadsarchief Rotterdam

Het Nationaal Knooppunt Oral History is een initiatief van stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie, i.s.m. met diverse partners. - Stichting BMP, Asterweg 19 C-7, 1031 HL Amsterdam.
www.stichtingbmp.nl 0629035922

Prof.dr. Fridus Steijlen
Koninklijk Instituut voor Taal, Land en
Volkenkunde (KITLV)

Marloes Hülksen
Hoofddocent - Lerarenopleider - Onderzoeker
HAN university of applied sciences (oral history in
de klas)

Dr. Diennek Hondius (VU Amsterdam)
Namens de werkgroep Oral history van het
Huizinga Instituut

Prof.dr. Irene Zwiep
Namens de faculteit Geesteswetenschappen UvA

Jantine van Elk
Bibliotheek Textielmuseum Tilburg

Dr. Anneke Sools
Universitair docent Universteit Twente -
Programmadirecteur Storylab

Annegriet Wietsma
Documentairemaker, Eindredacteur, Oral
history docent

Prof.dr. Gerben Westerhof
Hoogleraar Narratieve psychologie en
technologie - Universiteit Twente

Menno Heling
Platform If Then Is Now

Prof.dr. Arnoud-Jan Bijsterveld
Hoogleraar Cultuur in Brabant - Tilburg University

Dr. Moniek E.J. Hover
Lector/professor storytelling Breda University
of Applied Sciences

Jeroen Neus
Stichting Verhalis Breda

Arjen Kok

Rutger Doop
Namens stichting droom en daad - Rotterdam

Paul Middellijn
Creative director at National Storytelling
Academy

Marielle Hendriks
Directeur Erfgoedhuis Zuid-Holland

Dr. Maaïke Warnaar
Assistant Professor International Studies and
Middle East Studies
Leiden University Institute for Area Studies
(LIAS)

Prof.dr. Joep Leerssen
Moderne Europese Letteren - UvA

Hanneke Propitius
Directeur Humanity House

Dr. Robert Woltering
Wetenschappelijk medewerker Arabische Taal en
Cultuur - UvA

Willy van der Most
Hoofd Kennis en Collecties Batavialand /
FlevolandsGeheugen

Marc Wingens (directeur)
Else Gootjes (medewerker projecten)
Erfgoed Gelderland

Prof dr. Frank van Vree
directeur NIOD

Patrick Timmermans
Directeur-bestuurder Erfgoed Brabant

Steve Austen
Director MBA Culture, Heritage &
Citizenship

Dr. Peter Doorn
Directeur DANS (Data Archiving and Networked
Services)

Het Nationaal Knooppunt Oral History is een initiatief van stichting Bevordering Maatschappelijke
Participatie, i.s.m. met diverse partners. - Stichting BMP, Asterweg 19 C-7, 1031 HL Amsterdam.
www.stichtingbmp.nl 0629035922

Vincent Robijn
Namens Stichting Overijsselacademie en
Historisch Centrum Overijssel

Paul van de Laar
Directeur Museum Rotterdam

Judikje Kiers
Directeur Amsterdam Museum

Chantal Keijsper
Directeur Het Utrechts Archief &
Het Flevolands Archief

Jeoffrey van Woensel
Wetenschappelijk medewerker/historicus
Veteraneninstituut

Prof.dr. Emile Schrijver
Algemeen directeur Joods Cultureel Kwartier
Hoogleraar Geschiedenis van het Joods Cultureel
Erfgoed

Siemco Louwense
Directeur Watersnoodmuseum te Ouwerkerk

Corinne Rodenburg
Directeur Drents Archief

Johan Oomen
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid
doelgroepeigenaar erfgoedprofessionals en
onderzoekers

Mooike de Moor
Reporter- Redacteur bij RTV Rijnmond

Erik van den Bergh
Historicus

Brechtje Keulen
Journalist en hoofdredacteur van Z!

Jet Homoet
Independent Documentary Film Director,
Cinematographer

Prof. dr. Janneke van Mens-Verhulst
Oud-hoogleraar Theorie en Praktijk van de
Vrouwengezondheidszorg

Annet Schipper
Namens Rotterdam Vertelt
Cultuurscout Hoek van Holland / Cultuurscout
Rozenburg / Force de femme / Vrouwen in de
lift

Annette Benedictus
Initiatiefnemer van Verhalen Zaaïen
Directeur Stichting Schoolverteller

Marjan Beijering
Geschiedenislab, historicus

Hermine van Helden
Verhalenvertelster Verhalenkoffer

Melanie Plag
Verhalenverteller Babboes
Directie Stichting Schoolverteller

Dr. Sanneke Stigter
Assistant Professor | Programme Leader
Contemporary Art Conservation
University of Amsterdam

Piet van Wijk
Opleidingsdirecteur Conservering en
Restauratie (UvA)

Mila Ernst
Docent cultureel erfgoed Reinwardt Academie /
Coördinator Modemuze

Rijksmuseum
Dr. Esther van Duijn, Schilderijenrestaurator
en onderzoeker
E. Doornbusch, Coordinator
verwervingsprocedure

Rijksmuseum
Marieken van den Bichelaer, Wetenschappelijk
medewerker Beeldende kunst
Marjolein Koek MA, Junior Restaurator Textiel
Aafke Weller, Papierrestaurator

Het Nationaal Knooppunt Oral History is een initiatief van stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie, i.s.m. met diverse partners. - Stichting BMP, Asterweg 19 C-7, 1031 HL Amsterdam.
www.stichtingbmp.nl 0629035922

Suzan Meijer, Hoofd Restauratieatelier
Textiel/Head of Textile Conservation

Miranda Goddijn, Papierrestaurator
Gwen Tauber, Restaurator schilderijen

Robert Parthesius (phd)
Associate Professor Archaeology and Heritage
Leiden University
Director Centre for International Heritage
Activities

Lieuwe Zoodsma
Directeur Noord-Hollands Archief

Dr. Marijke van Faassen
Senior Researcher
Huygens Institute for the History of the
Netherlands

Ruth Meyns
Directeur Het Verhalenhuis

Dr. Andreas Weber, University of Twente
Assistant professor | Department of Science,
Technology and Policy Studies (STePS)

Dr. Kaouthar Darmoni
Directeur Atria, kenniscentrum voor emancipatie
en vrouwengeschiedenis

Spark van Beurden
Onderzoeker Sociale Wetenschappen Educatie
en Pedagogie, Universiteit Utrecht

Marciano Daans
Radio Brasa
Rotterdam Vertelt

Simone da Silva
Directeur DIG IT UP
Rotterdamse stadscultuur galerie &
erfgoedlab

Christian van der Ven
Hoofd Publieksdiensten Brabants Historisch
Informatie Centrum

Wendy Jansen
Programmamanager Hovo Rotterdam
Erasmus Academie voor een Leven Lang Leren

Tjeerd Vrij
Directeur Haags Historisch Museum